

Host se usmál, pokrčil rameny, ale okouzlení z její mladé, polodětské a polopanenské krásy letělo jeho lící jako stín oblaků letí po zemi.

„Prosím za princeznu!“ přimluvil se Gelder u knížete, jenž k nim právě docházel. Vyložil mu, že nechce, aby trpěla jeho přítomností. Mluvil s celým sebevědomím člověka, který ovládl situaci.

Kníže sklonil vesele hlavu, ukázal své vlasy, již bílé a nažloutlé, zmotané trochu jako hedvábí, a řekl přízvučně své obvyklé:

„Ale ano! Pusťte ji, slečno! No, ano, co pak by doma dělala? Jen ať jde ven, ven, ven!“

Kníže rušil tímto svým „ale ano“ všechny rozkazy kněžny. Byl-li zamýšlen opakoval několikrát vždycky poslední slovo, ale nevěděl již o tom.

Vyšel sám pro Geldera, který se opozdil a odvedl ho nyní do jídelny.

Isida vyšla. Její nervy se chvěly. „Ubohá Marianna!“ povzdychla a připomínajíc si její obět, řekla si rozhodně: „Já bych jí nepřinesla nikdy!“

Isida odešla ke žlebskému rybníku na schůzku s Albertem oklikou. Rybník v horách, na výšinách jako v boží dlani, byl chladný, zelený a rudý od červánků zapadlého slunce.

Čistý vonný vítr bloudil po jeho březích, vrapoval a zneklidňoval jeho hladinu, opájel jeho pleť svým čistým a vlažným dotekem. Na horách zpívali pasáci milostné písně, odpovídající si se stráně na stráně. Jejich brav ozýval se v křovinách daleko nesenými drobnými zvuky zvonků. Jinak bylo všude pusto.

Albert čekal opřen o zábradlí loděnice a naslouchal, jak žhavě rudé vody šplouchaly štavnatými doteky o břeh, jako by v nich smáčel kdosi neviditelná vesla nebo neviditelný anděl svoje perutě.

Stráně kolem byly zdobené chladnými zeleněmi, pokryté mlhou jako modrým pelem. Trávníky prokmitaly temnými větvemi, buření tiše strásalo kapky dešťové, a dálky a břehy a trávy byly odstíněny jemnými tóny od barvy ledu až k barvám mlhovým. Kolem jen voda a obloha, bledé a zelené stíny, rezavě červené slunce, tichá oblaka s dechem nekonečnosti.

Vlhké mechy voněly, hmyz utíchal, slunce položilo poslední paprsky na jedovatě zelené louky.

Isida přicházela v zelených šatech s límcem starých krajek, Van Dyckovská princezna z Cantecroix, s řetězem jantarů na šiji, s perskými prsteny na dlouhých leskle bílých prstech, se smačkaným šátečkem v nervosně pohyblivé dlani, bílá a černá, s bílou pleťí a

černým obočím a řasami, s očima modrýma. Její vlásky byly zvlhlé, jako vodou polité jako učesané vodníkovým hřebínkem.

Suché listí chrastilo pod jejími opatrnými kroky, uhýbala se balvanům, mechem porostlým, habrovému podrostu, hebkým kapradinám.

Usmívala se, poklonila se němě, podala Albertovi bílou ruku. Přecházeli po břehu kolem velkého dubu, divili se slunci, které jim k vůli krásně zapadalo v granátově červené vodě. Albert počínal nejasné rozmluvy.

„Rád bych, ale to je těžko, nevím, stacím-li... nevím, směl-li bych...“

Ničemu nebylo rozuměti z těchto rozechvěných začátků.

Jenom jedna věta byla celá.

Pravil:

„A který z koberců jsi měla ve své komnatce? Který jsi velice milovala?“

„Můj milý koberec byl zelený jako nezralé ovoce, jako nezralé citrony, lemovaný věnci ze syrových fíků, trhaných za chladného jitra, před východem slunce; uvnitř bylo vetkáno ovoce a květiny, trhané za rosy, a mezi ním kolébali se chocholátí, rozzlobení ptáci. Mezi tisíci bys poznal tento koberec. Byl to starý francouzský aras.“

Albert chtěl vědět, kdo koupil jejich sbírky. Dozvěděl se od Isidy, že to byl pařížský Kohn a londýnský Gould. Několik kusů dostalo se do ruky různým amatérům. Některé kusy byly koupeny do New Yorku. Albert si vše zapsal.

Měl ještě jiné věci na srdci. Stud bránil mu promluvíti prostě. Souviselo to ještě s kořalou Ladou. Vyrostlo to ze soužení jeho hledající duše.

Zeptal se Isidy, zná-li osud jeho jediného bratra Františka? Isida věděla, že vstoupil do přísného řádu, že se otec na něj proto hněval, že nesmí být doma ani jeho jméno vysloveno. Proč tam vstoupil, nevěděla. Albert jí to svěřil stísněným hlasem. Viděl často surovosti svého otce a byl ve svém osmnáctém roce svědkem toho, kterak vévoda bil v lese na honě svou ženu. Tloukl ji do tváře. Nejen člověka bil, ale svou vlastní ženu, matku svých synů zhanobil. Bratr vyrozuměl, že tak otec učinil pro jakousi maďarskou hospodskou. Daroval jí dům na konci parku, poblíž zámku, který obývali. Bratřovi se asi v té chvíli zošklivil celý svět, neboť to rozhodlo. Báł se sama sebe, surovosti zděděné, která by mohla i v něm vypuknout. Vstoupil proto do řádu. Štípá dříví a koná nejnižší práce. „Viny naše,“ povídá, „nebudou ani mnou usmířeny.“

A má snad pravdu. Viděl jsem ho pouze jedenkrát. Má horečnou, na kost vyhublou tvář a veliké, nepřítomné oči. Objal jsem ho a plakal u něho. Nedovedl jsem mu mnoho říci. Opakoval jsem jenom: „Rozumím ti, bratře, rozumím ti!“ „I ty si najdeš svůj kříž!“ pověděl mi na rozloučenou. Měl pravdu. Ani mně nelze žítí bez kříže!“

Isida držela horoucně ruku Albertovu. Připadala si malicherná ve svém zeleném sametu a šperku jako na portret. Dívala se do krásné hubené tváře Albertovy, do jeho horečných očí.

„I my si najdem svůj kříž,“ myslila si.

„Poneseme jej spolu!“ pověděl Albert hlasitě její myšlenku.

Drželi se za ruce, jako by se nechtěli již nikdy rozejítí.

Nad rybníkem uhasly barvy.

Nemluvili dlouho, ale v mladých hrudích páliho je tou beztvárovou žhavou tísní, ze které rodí se velká předsevzetí.

„Víš, že život náš je založen na nespravedlnosti? Můj i tvůj!“ odvážil se říci.

Isida o tom dosud nemyslela, ale bylo to pravda, řekl-li to on.

„Matky umírají dětem...“ vyrval ze sebe Albert a Isida ihned věřila, že umírají, že

je strašno a nespravedlivě že umírají a že nemají umírat.

„V hrubosti hynou lidé...“ vydechl Albert, „a i tím jsme vinni.“ A zarděl se nad smělostí, s jakou to pověděl. „Bratr František to všechno ví. Poznal jsem to na něm. Postí se, jídlo rozdává chudým a všechno, co mu otec posílá, všechno rozdává. Má dlaně jemné, skoro průsvitné a je tak odhmotněný, že věřím ve styk jeho duše s bohem, věřím, že se mu zjevuje v dlouhých hodinách mlčení všechno, co nám zůstává zatajeno. On, on může hovořit o svobodě duše.“

Isida poslouchala omámena a překonána novým světem Albertovým. Později stále litovala, proč se mu nesnažila zcela porozumětí.

Lesklý, perlově šedý a stříbrný vzduch pokrýval hory. Slabé stíny pobřežních stromů tvořily jediné popředí tomuto mlžnému moři.

Setmělo se, bylo na čase vrátití se.

Počali se loučiti. Chtěli si ještě mnoho říci, ale neřekli si již nic. Isida zavěsila své hubené ruce na šiji Albertovu a hleděla mu do tváře tak, jako by si ji chtěla otisknouti navždycky do duše. Přivřela oči, ramínka její se zachvěla, řekla jenom:

„Ach, Alberte!“

Slibili si potom patřiti si do konce života, nezraditi se nikdy. Rozešli se pod unavenými

zplihlými břízami, které se mlžily na stříbrném nebi.

Isida nikdy nezapomněla této chvíle. Slzy jí pálily v očích, když se odloučili, a v hrudi jí hořelo stále týměz podivným svatým ohněm. „Budu dobrá, dokonalá!“ šeptalo to v jejím nitru. Tiskla ruce na hrud.

Albert zůstal ve tmě.

Na jak dlouho se to rozloučili?

Albert se omluvil, že nepřišel k večeři, ale když mu donesli čaj do jeho pokoje, nebylo ho tam. Jeho hofmistr nenalezl ho, ani když se vrátil v deset hodin domů, a nedočkal se ho vůbec do rána.

Sluha, který se vrátil ze stanice, z telegrafního úřadu, vyřídil, že dole pod horami v okresním městě vypukl požár, šedesát čísel že vyhořelo, princ Albert že se tam také dostavil, vodu v koších že nosil a dvě malá děvčátka sluhova že vynesl z plamenů. Večer z vyhlídky u rybníka že spatřil vypuknutí požár a proto se již do zámku nevrátil. Jeho odjezd byl ustanoven přesně na příští den. Odjel tak, jak byl, s opáleným obočím, s rukama zraněnými; nenašel již ani času rozloučiti se se svými příbuznými. I arcibiskup, který dojel večerním vlakem, odjel k požáru potěšiti zarmoucené a proto se ani jeho nedočkali.

Isida se bála, že bude trestána za svůj útěk, za přestoupení zákazu. Nikdo jí však nevolal, ani se po ní netázal.

Následující den dostala Isida rozkaz, aby se dostavila k druhé snídani do velké jídelny. Host Gelder vyprosil si to na knížeti. Sestra Agata přišla jí to říci. Kněžna se Gelderovi posmívá, i do očí ho uráží, ale všechno se děje, co on si přeje, vypravovala. Zvěrolékař přijel, ale poslední sibiřský chrt posel přece. Shledalo se, že byl otráven. Kněžna chtěla dát zjistit, proč posli i chrti předešli, chtěla je dáti vykopat, ale ranní příjezd arcibiskupův ji od toho zadržel. Než ani později to nebylo možno, poněvadž zvěrolékař odejel. Kdo psa otrávil? Sluha Kanárek sedí v prázdném psinci zcela zničený. Přisahá, že neví o ničem.

Eduard, vysoký, kostnatý silák, byl ještě uchvátanější nežli kdy jindy a všechno, co povídal, mluvil páté přes deváté.

K tabuli přivedl si svého psa, vyžádal si pro něj židli a pes musil vedle něho obědvat. Na ruce měl platinový náramek, na prsou navrch na košili zavěšený talisman.

Najednou však u oběda pro cosi zaplanul a nenajedl se. Vzdálil se. Chtěl cosi strašného dokázat, provrtat zeměkouli od pólu k pólu, lítat celý den po lesích a večer, když byl došel domů, do svého pokoje, tlouci čelem

o stůl tak dlouho, až rány by přivolaly kormorníka. Knihy, které si dovezl ze světa, dal svázati černě, aby „ona“ se to kdysi dověděla, že mu bylo po ní smutno.

V amuletu nosil růži z jejího střevíčku a u náramku měl zavěšené mušličky, opadané z některého tanečního kostýmu.

Zašel do lesa, navštívil revírníka. Revírník bydlil ve vlhké myslivně a měl dceru, pannu bledou s chudokrevnými rty. Eduard se vrátil, objednal u zahradníka kytici a poslal ji po sluhovi bledé panně. Nelíbila se mu, ale přece jí poslal kytici, sám nevěděl proč.

Isida se mnoho natoužila, aby byla počítaná již mezi dospělé a aby nemusila jít mezi společníci. Dnes jí to však nepotěšilo. Vyprosil jí to Gelder, člověk pohrdaný.

Po celou snídani díval se na ni. Marianny si ani nepovšiml. Všichni sledovali jeho pohledy, všichni je zachytávali a snažili se je odvrátiti. Jakmile však kněžna povstala od stolu, host přikročil k Isidě a rozmlouval s ní. Isida ho podrážděně pozorovala. Mnul si ruce takovým způsobem, jako by si je omýval drahocenným mýdlem a jako by mu toto lichotivé zdráhání v pohybu působilo největší rozkoš. Nebyl to člověk za peci vyválený. Objel

zeměkouli za obchodními účely. Byl třikrát v Jižní Americe, šestkrát v Severní, projel Sibiř, znal Japonsko i Čínu, obě Indie, znal všechny cestovní společnosti a loďstvo všech států. Nikdy na moři nestonal. Lodi uvykl jako vlastnímu příbytku. Národní hospodářství všech zemí bylo mu čítankou a jako finančník znal určení i osud každé země na sto let napřed. Miloval nádheru a pohodlí a podle vy-pitého šampaňského posuzoval blahobyt národní. Byl to svého druhu neobyčejný člověk a v jiné společnosti, nežli v této, mohl býti přijat nadšeně. V očích knížecí rodiny byl to kupec za pultem, comis voyageur, s jistotou chování, jakou mají agenti. Kníže obdivoval se jeho znalostem bursovním, jeho citlivosti pro peněžní hodnoty. Sám pro to neměl smyslu a nemohl pochopit, proč bavlna klesá, měď stoupá, proč akcie proměňují svou cenu. Gelder ho oslňoval. Chtěl se jeviti Othelem, zcestovalým v nebezpečích a zmodernisovaným. Vypravoval o přepadnutí u Pompei, o nebezpečí, které zažil, když se dotkl pohřebiště na ostrovech tropických. Isida ho neposlouchala. Myslíla na Alberta, zda neuhorely mu vlasy, neměl-li popálené ruce a jede-li nyní ke svému lakomému otci k Jižnímu moři? Snad přemýšlí, kterak vyrovnati právo světa. Gelder měnil themata. Isidy nezaujal.

„Vaše sestra Marianna asi ráda pláče?“
prohodil.

Isida po prvé zaskoumala v jeho obličej.
Za chvíli řekl:

„Vy jste úsměv života. Mám rád jen lidi
jasné, nesnáším slzi!“

Isida se pobouřila. Co na tom záleželo,
čeho jakýsi pan Gelder nesnáší!

5.

Ráno dala zavolati kněžna svou dceru Isidu. Isida měla veselý den. Ranní poštu dostala pozdrav, několik slov od Alberta. Byl zdrav a myslil na ni. Nebylo již ničeho třeba. Slunce k tomu všemu jasně svítilo, lesy šuměly těžkým hedvábným zvukem a vzduch voněl sladkostí léta. Isida přemýšlela, kterak představití a zpřítomniti si tuto vůni o vánocích?

Kněžna kouřila ve své pracovně. Seděla v zeleném křesle u ebenového stolečku, oči měla přivřené a zamyšlené; počkala až k ní Isida došla.

Zeptala se jí, ví-li, proč sem přijel Van Gelder? Isida věděla. Přijel zachránit rodinu od hanby, snad od věšení. Při těch slovech kněžna vtáhla netrpělivě dech. „Chce za to

jediné,“ pokračovala Isida, „dostati za ženu
hodnou sestru Mariannu!“

Kněžna jí přisvědčila. Podmínky byly však jiné. Nechce Marianny. Ještě večer mluvil s knížetem. Převezme sanaci všech dluhů, nedá dojíti ke konkursu, nechá umřít jejího otce jako poctivého člověka pod jedinou podmínkou, dají-li mu za ženu nikoli dceru nejstarší, ale ji, mladičkou Isidu. Kněžna přednesla celou věc prostě a dodala, že jí to sděluje, protože jí to nelze nepovědět, že jí k ničemu nenutí, že jí dává jenom na uváženou, jak má rozhodnouti o osudu svém, o osudu svých rodičů a svých sourozenců. Popsala jí svoje utrpení a prosila, aby si představila, jak se jí těžko o to žádá, aby si její dcera přemyslela sňatek s bohatým kupcem, dcera její, pravnučka královská! Vzpomněla vši ztracené slávy, které se při každé příležitosti v rodině vzpomínalo. Několikrát opakovala: „já vnučka královská.“ Ujistila ji několikrát, že není vyhnutí, ani pomoci, neprovdá-li se ona za Van Geldera, a celý osud rodinný že leží neodvratně v jejích rukou.

Isida stála před ní v bílých empírových šatečkách, hubené děvčátko s krásným čelem a s vlásky až truchlivě přihlazenými. Jemné kosti prosvítaly pod hebkou pletí. Ruce měla svěšeny a hleděla kamsi daleko přes hlavu mat-